

COLUMN 30 - ALLE ZEGEN KOMT VAN BOVEN

ofwel: overal schijt aan hebben

Op begraafplaatsen kom je van alles tegen. Laten we maar zeggen dat het hele leven zich daar kan afspelen. Verdriet laat zich daar zien als je –op gepaste, ja zelfs gróte afstand- getuige bent van een begrafenis.

Vaak –als ter sprake komt dat mijn eega en ik funeraire reizen naar begraafplaatsen organiseren- wordt ons gevraagd of wij daar niet verdrietig van worden. Of zo’n reis geen sombere aangelegenheid is.

Nee, daar worden wij niet verdrietig van. Ja, als we zelf een geliefd persoon hebben verloren en deze moeten gaan begraven, ja daar worden wij wel verdrietig van. Maar niet als wij gewoon een begraafplaats bezoeken om deze te bekijken en in ons op te nemen. We bekijken de begraafplaats als geheel en nemen in ons op wat de grote lijn is, het grote geheel, het totaalplaatje. En dan lopen wij meestal van graf naar graf en bekijken we wat daarop staat. Het grafteken. Er is veel moois te zien. En daar genieten we gewoon van, van al dat moois. Daar is niks mis mee.

Soms vinden we er niet veel aan en dan zijn we zo klaar. En nee, zo’n reis is geen sombere aangelegenheid. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe boeiend het is om te zien hoe men zijn overledenen begraaft of de as ter aarde bestelt. En het is toch ook zo dat men aan de begraafplaatsen en het onderhoud ervan kan aflezen hoeveel belang men aan graf en grafteken hecht. Hoe een beschaving in elkaar steekt. Hoe een geloof zich manifesteert. Hoe een gemeente, parochie, eigenaar, land, etc. ermee omgaat. En hoe zij omgaan met ons funerair erfgoed.

Dat zagen we dit jaar ook in Barcelona, maar daarover straks meer.

Je kunt ook zien hoe verdriet niet meer de overhand heeft in iemands leven. Of misschien moet ik zeggen hoe de noodzaak tot grafbezoek zich wijzigt in de loop van de tijd. Kijk maar eens naar de overlijdensdatum in combinatie met de bloemen, snuisterijen, aandenkens en onderhoud van een graf. Het “wij zullen je nooit vergeten” kan ongetwijfeld voor altijd waar zijn. De herinnering aan de overleden dierbare zit in je hoofd en je hart en geliefde zal zeer waarschijnlijk nooit vergeten worden. Althans zeker niet, zolang bijvoorbeeld de partner ook nog in leven is.

Toch ... hoe meer de tijd verstrijkt, hoe vaker de bloemen verdwijnen en een gemakkelijke bodembedekker de plaats inneemt. Soms is het zelfs ronduit een rotzooitje op het graf. En soms ook heel snel. Geschokt waren wij in ieder geval toen wij –ongeveer een jaartje na zijn overlijden- het graf aanschouwden van Ischa Meijer. Wij hadden een heel andere grafverzorging verwacht na alle verdriet die via de media naar ons toe was gekomen.

Soms ook, nee méér dan soms zelfs, is er humor te vinden op begraafplaatsen. De ene keer met opzet, de andere keer onbedoeld. De tijd zorgt dan voor de humor voor wie het wil zien.

Nou kan ik van heel erg veel de humor inzien, ook bijvoorbeeld in de verguisde cartoons die de laatste tijd nogal wat opschudding veroorzaken. Waarom niet. Ik kan immers ook de humor inzien van cartoons over de paus, Jezus, het christendom, zwarte kousen. Sterker nog, ik prijs mij daarmee gelukkig, want niets ter wereld relativeert zó als humor.

En als je niet ten onder wilt gaan aan de heftige, moeilijke en zware dingen des levens moet je gewoon niet alles even bloedserieus nemen, want dan ben je je leven lang pissig. Schud zo nu en dan het zwaarmoedige des levens maar van je af. En lach ook vooral eens om jezelf. Dat scheelt een handvol antistresspillen.

Ik wens dit grote goed overigens al mijn medelanders van harte toe. Dat zou de hele boel een stuk ontspannender maken. Maar dit even ter zijde.

Humor dus. Ik heb u al eens laten meegenieten van de opzettelijke humor op de graftekens van Kramsach. En in de authentieke grafschriften, opgetekend door Enno Hansing.

Ik heb vele foto's gemaakt van opzettelijke en onopzettelijke humor, daar laat ik u op enig moment ook nog wel eens van meegenieten. Maar nu beperk ik mij tot een begraafplaats in Barcelona: Cementiri de Poblenou.

Je mag er niet fotograferen. Dat zal menigeen verdrieten of ertoe aanzetten ongehoorzaam te zijn. Wij hadden (hebben) het voordeel van een wijdvertakt netwerk, dus konden wij ons met een gerust hart over de begraafplaats begeven, fototoestel in de hand en een schriftelijke toestemming tot fotograferen in de binnenzak.

Genietend liepen we rond; dit was weer zo'n juweeltje vol prachtige beelden. Omsloten door arcades. Dat zijn meestal de oudste graven van de mensen met het meeste geld. En dikwijls zijn die ook het meest verwaarloosd. Of het geld is op, of de nabestaanden zijn op, of het geld wordt ergens anders aan besteed. De Tand-des-Tijds is het om het even en maakt dankbaar gebruik van de gelegenheid om de begraafplaats te laten sterven in schoonheid.

Wij lopen altijd langs alle arcades om –net als altijd- te constateren dat de ene arcade leeg is, de andere nog wat restanten bevat en een derde nog redelijk intact is. Zoals altijd zijn we op zoek naar iets onverwachts. En dat was er deze keer ook weer.

Het noopt tot nadenken, tot mijmeringen, tot filosoferen, maar ik geef het toe; dat alles pas na de hartelijke lach. Het was géén gezicht: Jezus hing –meer dan levensgroot- aan het kruis, toch al nooit een opwekkend gezicht, maar hij hing er behoorlijk bescheten bij. Alle “zegen” was van boven gekomen, want op het gebruikelijke opschrift INRI boven zijn hoofd zaten volkomen op hun gemak de vredebrengers bij uitstek: twee duiven. En aan het opgehoopte afval te zien, huisden zij daar allang.

Hoe is het mogelijk dat het symbool van de Heilige Geest het eigen nest zo kan bevullen. Ik had opeens erg veel medelijden met Jezus. Je zult daar maar zo hangen en niet in staat zijn te ontsnappen aan hetgeen je toegeworpen wordt. Of is dat een nieuwe beproeving, die je moet doorstaan op weg naar een beter leven?

Het lijkt onze maatschappij wel. Waar religie is- welke dan ook- wordt ook het eigen nest bevuld. Sommigen hebben overal schijt aan.

Toen ik een keer op mijn kop werd gekakt, lachte ook iedereen en zij troostten mij met de uitspraak: “dat brengt geluk”.

Laten we hopen dat dit ook voor onze maatschappij geldt.

